

Tajemství vojenského kufříku

Vratislav Kratochvíl

- ženatý
- 6. 4. 1883, Dolní Břežany
- rolník
- lehký dělostřelecký pluk č. 1

Věci v kufříku

- polní čepice
- deník
- karty
- dýmka
- váza
- ochranná maska
- pohled Dolních Břežan
- kmenový list vojáka
- list hlavní kmenové knihy
- hodinky
- útočný nůž
- pouzdro na náboje
- peníze
- vějíř s vojenskými portréty

Mapa událostí:

- 28. 6. 1914-František Ferdinand d' Este
- 28. 7. 1914- Císař František Josef I.
- 26. 8. – 11. 9. 1914- Rakousko- uherští vojáci v Haliči
- 2. 5. 1915- Rakousko- Uherští vojáci u Gorlice
- 23. 5. 1915- Italský král Viktor Emanuel III.
- 21. 11. 1916- Nový císař Karel I. s manželkou Zitou a synem Ottou
- 30. 12. 1916- Císař Karel I.
- 12. 5. -12. 9. 1917- Rakousko- uherští vojáci v zákopech na Soči
- 24. 10. -18. 11. 1917- Rakousko- uherští vojáci u Caporetta
- 15. 6. -23. 6. 1918- Rakousko- uherští vojáci na Piavě
- 3. 11. 1918- Vila Giusti u Padovy
- 28. 6. 1919- Konference ve Versailles
- 10. 9. 1919- Mírové v Saint- Germain

Příběh:

„Dědečku odkud máš tu jizvu na ruce?“ zeptala jsem se, i když jsem to moc dobře věděla. „Ale Josefínko, vždyť to moc dobře víš. Z první světové války. Postřelili mne, když jsme vylézali ze zákopů,“ odpověděl a usmál se přitom. „Já vím. Vyprávěj mi o tom, prosím.“ řekla jsem a doufala, že mi to dědeček už asi po sté bude opět vyprávět. „Zase? Vždyť už jsi to slyšela mockrát. To tě to ještě neomrzelo?“ řekl s pobaveným výrazem ve tváři. „Mě to neomrzí nikdy. Vždyť jsi můj hrdina. Prosím,“ odpověděla jsem a trochu se začervenala. „Tak dobře. První světová válka byla proč?“ Zeptal se a já hned věděla odpověď: „Protože byl zastřelen František Ferdinand d'Este a jeho manželka Žofie Chotková atentátníkem Gabrielem Principem,“ řekla jsem sebevědomým tónem. „Velmi správně. Sice ten atentátník byl Gavrilo, ale jsi moc šikovná,“ usmál se dědeček a já jsem trochu zastyděla. „Vlastně jo, ale vím přesně, kdy se to stalo, 28. června 1914 v Sarajevu,“ pochlubila jsem se svými znalostmi. „Výborně. A proto tedy víš, že to Rakousko- Uhersko nemohlo a hlavně nechtělo nechat jen tak, bez odezvy, a proto jsem i já tedy 31 ti letý rolník musel zanechat živobytí a narukovat do války, která začala již měsíc po atentátu. Všichni se těšili, protože to mělo být rychlé snadné vítězství a již na Vánoce jsem měl být zase doma tady v Dolních Břežanech. Těšil jsem se na bramborový salát s kaprem a na obličej tvé maminky až pod stromečkem uvidí tu panenku, kterou si moc přála. Ale všechno bylo jinak. Válka byla pořád a pořád a já jsem strašně bál, že už nikdy neuvidím Janiččin smích a svojí malou holčičku,“ na chvíli se odmlčel a já jsem v jeho očích viděla smutek. „Tobě bylo 31? To jsem nevěděla. To bylo mamince 6 let, že ano?“ zeptala jsem se. „Tak si to spočítej. Já jsem se narodil v roce 1883 a tvoje maminka v roce 1908. Máš pravdu, bylo jí 6 let. Byla tak malá. Museli jsme jí říci, že se jedu podívat do Německa po nové práci, ale nejsem si jistý, jestli tomu věřila. No tak abychom pokročili. Byl jsem zařazen do lehkého dělostřeleckého pluku č. 1. a jel jsem na východ k Rusku,“ chtěl pokračovat dál, ale já ho přerušila. „Nebál ses? Já bych nikam nejela. A co na to babička?“ než jsem to stihla doříct, ozvala se babička: „Byla jsem smutná, ale co jsem mohla dělat. Každý tam musel. Ještě než Vratislav odjel, dala jsem mu pohled Dolních Břežan, aby nezapomněl, kam se má vrátit. Jen se podívej, tady je kufřík s věcmi, které souvisí s tím obdobím hrůzy,“ řekla a trochu se jí chvěl hlas. „Aničko, nestraš ji chudinku. Vždyť už to je dávno za námi. Ani jsem nevěděl, že ten kufřík ještě máme. No jo tady je váza

a v ní karty, ty už ale vypadají. A tady moje dýmka, kterou jsem si vyrobil a hodinky. Vracejí se mi staré vzpomínky,” najednou přerušil řeč, já jsem si nasadila polní čepici, kterou jsem našla v tom tajemném kufříku a řekla jsem: „Co myslíš, sluší mi?“ dědeček se jen zasmál. „A dědečku mohla bych si ty hodinky nechat?“ Zeptala jsem se rozpačitě. „Ale jistě. Beztak by se tu jen by se tu válely, tak je aspoň někdo využije. Tak abychom se hnuli z místa. Samozřejmě, že jsem se bál. Kdyby ti někdo řekl, že se nebál, tak je lhář. Ale musel jsem být statečný a nedát na sobě strach znát. Když někoho ovládl strach, pohltilo ho to a on nebyl pomalu schopen slova. Bojoval jsem hlavně v jižní části východní fronty. Moje první bitva a první porážka byla v roce 1914 v Haliči. Rusové postoupili do Karpat a české země byly v ohrožení. Ztratili jsme v té bitvě statisíce mužů. Byla to hrůza. Přišel jsem tam o svého nejlepšího přítele Jana. Šrapnel ho zasáhl a já byl poslední, kdo s ním mluvil,” v té chvíli se mu zlomil hlas, přestal mluvit a v jeho očích byly vidět slzy. „To jsi mi nikdy neřekl. Moc mě to mrzí, dědečku,” řekla jsem smutně. „No vidíš, už je to 28 let a stále to bolí stejně. No nic. Naštěstí se nám v druhém válečném roce 1915 podařilo v tuším v červnu v bitvě u Gorlice Rusy porazit a v této bitvě jsem utrpěl to zranění. Trefili mě do ruky, ale naštěstí jsem byl včas ošetřen a jediné co mi zbylo, je tahle jizva. Rakousko- Uhersko začalo okupovat mnoho nových území. Myslím Polsko, Litvu a nějaké části Ukrajiny a Běloruska. Ačkoli to byl vynikající úspěch, Rusy to ale bohužel nesrazilo na kolena a již v červnu 1916 totiž díky Brusilovovi, to byl velící generál, postoupili a získali zpět velkou část Haliče, proto jsme se museli vzchopit a co nejvíce se bránit. Díky výdrži jsme odrazili další útok, který na ten Brusilovův navazoval. Rusové museli ustupovat,” na chvíli přerušil povídání, pak pokračoval: „ V roce 1915 Itálie opustila Rakousko- Uhersko a nejen že se přidala se k našim protivníkům, ona nám dokonce vyhlásila válku a to pro nás byla veliká rána do zad. Mezi lety 1916 a 1917 se událo mnoho změn. Náš císař František Josef I. zemřel a na trůn nastoupil Karel I. Byl korunován 30. 12. Pro mě to znamenalo naději, že by válka mohla skončit a já bych se konečně mohl vrátit domů, tvoji babičku snad i rozdrtit v objetí, najíst se dosyta a konečně se pořádně vyspat. Nakonec to dopadlo ale jinak, než jsem předpokládal. Jé koukni se, tady je můj deník, můžeme si kousek přečíst,” řekl a sáhl pro starý ošoupaný sešit, s vrstvou prachu. „Koukejte si pospíšit, v peci už se mi rozhořel oheň a za chvíli bude hotová kulajda. A jak říkáš Vratislave, kdo pozdě chodí, sám sobě škodí,” řekla

babička a já jsem se usmála, protože kulajda je moje oblíbená polévka. „Neboj se, Aničko, o tvou kulajdu se připravit nenecháme. Začneš číst Josefínko prosím? Zapomněl jsem si brýle,“ zrozpačitěl dědeček. „Samozřejmě: Válka ještě nekončí. Bojím se, že se nevrátím, že už neuvidím svojí Aničku a že už nikdy nedám pusku své dcerušce. Proč tu jsme? Proč trpíme jen kvůli nějakému atentátníkovi? Proč už se statisíce z nás domů nikdy nevrátí? Tyto otázky si kladu den co den. K tomu máme málo jídla. Pár bochníků pro celou rotu na týden. A do toho ta palba! Rány, které, i když chceš aspoň na chvíli zapomenout, ti vždy připomenou, že tu jsi a že se možná už nikdy nevrátíš domů. Jediné co mne drží nad vodou, jsou dopisy od těch, které miluji a obrázky od mé malinké dcerušky. Co když už ji neuvidím? Co je toto za spravedlnost aby ti kteří válku vyhlásili, si sedí někde v klidu a obědvají a my, kteří chceme jen žít spokojený život, tu trčíme a každou minutu bojujeme o svůj život? To je hrozné dědečku. Nedovedu si představit, co jsi musel zažít, když jsi psal taková slova,“ řekla jsem a musela vynaložit veliké úsilí, abych se nerozplakala. „Nebud' smutná, jsem živý, zdravý a ty mi sedíš na klíně. Tím, co bylo, se netrap, ano?“ řekl dědeček a já jsem jen přikývla. „V roce 1917 jsem se stěhoval s několika muži na italskou frontu, neboť Rakousko-Uhersko potřebovala přesunout vojáky právě sem. Desátá bitva na Soči začala, tuším, 12.5. Bojovali jsme vysoko v horách a nikdo z nás na to nebyl zvyklý. Nejhorší bylo, že jsme museli střílet na vlastence. Na Čechy, kteří se dali na stranu protivníka. Já jsem po nich střílet nechtěl. Toužil jsem být také legionářem. Od začátku jsem s válkou nesouhlasil, i když se všichni radovali a říkali, jak se těší, jen jsem mlčel. Chtěl jsem být na správné straně, což byla ta druhá. Po desáté bitvě přišla, jak asi tušíš, bitva jedenáctá na Soči, ale my už jsme neměli síly bojovat a pomalu to vzdávali. Ale naštěstí nám přišlo na pomoc Německo, díky kterému jsme ve 12. bitvě u Soči zvané bitva u Caporetta, překvapili Italy a donutili je ustoupit až k řece Piavě,“ dopověděl dědeček a já se znovu začetla do jeho deníku. „No ano, tady o tom píšeš: Sice jsme došli k Piavě, ale už nemáme síly, válka se vleče celé čtyři roky a my nemůžeme. Bouříme se. Jediné co chceme, je vrátit se v pořádku domů. Ale kdo ví, co se stane. Nutí nás, abychom ještě vydrželi, ale nikdo nechce. Já jsem se silami na nule, ale domů píši, že jsem v pořádku. Nechci, aby jejich poslední vzpomínky na mě byly, že jsem trpěl. Musí si myslet, že vše alespoň trochu zvládám. Nakonec jsme tu Piavu ještě překročili, ale byla to nejhorší bitva ze všech, chvíli jsem přemýšlel o

sebevraždě,“ dočetla jsem a chvíli zůstala sedět jako zařezaná. „Josefínko válka byla těžká, každý měl někdy takovou krizi jako já, ale jak vidíš, ustál jsem to a to je hlavní. Měli jsme veliké štěstí, protože Rakousko-Uhersko konečně opustilo spojenectví s Německem a my jsme byli volní. Prohráli jsme, ale přežili. Můžu tě ujistit, že ačkoli jsme prohráli, nebylo jediného muže, který by se neradoval. Podívej, tady je poslední dopis, který jsem napsal. Byla v něm ta nejlepší zpráva ze všech. Přečteš to?“ Zeptal se dědeček a já jsem ihned začala číst: „Milá matičko, vracím se domů! Nemohu tomu uvěřit, ale je to tak. Samou radostí nevím, co mám psát. Čtyři roky utrpení konečně skončily a opět mne shledáte. Doufám, že mírová jednání dopadnou dobře. Slyšel jsem, že Německo potupně podepsalo příměří v železničním vagónu. Všichni z toho máme obrovskou radost. Sice jsme prohráli, ale myslím, že víc než my, prostí vojáci, budou z prohry zničení panovníci. A dobře jim tak. Oni nedělali nic. Měli v rukou životy všech mužů a s mnohými jednali, jako kdyby to ani nebyli lidé, ale staré ponožky, které jsou již roztrhané, nehodí se je nosit, a proto je vyhodíme do koše a necháme spálit. Tak to vnímám. Matičko, řekněte Janičce, že se jí tatínek vrací prosím. Snad mne ještě pozná a bude mi říkat táto. Modlím se za to,“ přestala jsem číst a usmála se na dědečka. „A poznala tě maminka?“ zeptala jsem se. „Nemohl jsem tomu uvěřit, ale poznala. Vrhla se mi hned do náručí a já se rozplakal. Byl to nejkrásnější pocit v životě. Tak, ale abych to dovyprávěl a mohli jít konečně na tu kulajdu. Císař Karel se vzdal trůnu a Rakousko-Uhersko podepsalo 3. 11. 1918 příměří ve vile Giusti. Poté byla 28. 6. 1919 podepsána tolik očekávaná smlouva, která definitivně ukončila Velkou válku. Ani jsem v to nedoufal, ale povedla se něco, v což nikdo nevěřil. Víš, co to bylo?“ zeptal se dědeček a odpověď byla jasná. „Bylo vyhlášené Československo, díky saint-germainské smlouvě, která byla podepsána kdy? Jé já jsem asi zapomněla datum,“ řekla jsem smutně. „To nevadí. Bylo to 10. 9. 1919. Ale jinak máš dobré znalosti,“ usmál se dědeček. Pro mě to byl jedinečný okamžik. Statečný voják z první světové války mne pochválil. Byla jsem v sedmém nebi. „Tak pojd', vrátíme věci do kufříku, zamkneme ho a uložíme zpět na půdě. Klíč dám tobě, jestli chceš,“ pošeptal mi dědeček. Srdce mi poskočilo radostí. „O-opravdu? Ty bys mi ho daroval? To bych moc ráda!“ zajásala jsem a dědeček se začal smát. „Já už ho nepotřebuju. A teď rychle na tu polévku.“

Klára Tláskalová, 14 let
gymnázium Plzeň